

CYNGOR GWYNEDD

PWYLLGOR

PWYLLGOR ARCHWILIO

DYDDIAD

29 IONAWR 2013

TEITL

CYNNYRCH YR ADAIN ARCHWILIO MEWNOL

PWRPAS YR ADRODDIAD

**AMLINELLU GWAITH YR ADAIN ARCHWILIO
MEWNOL AM Y CYFNOD HYD AT 31 RHAGFYR
2012**

AWDUR

**DEWI MORGAN, UWCH REOLWR ARCHWILIO A
RISG**

GWEITHREDIAD

**DERBYN YR ADRODDIAD, SYLWEBU AR Y
CYNNWYS A CHEFNOGI'R ARGYMHELLION
SYDD EISIOES WEDI'U CYFLWYNO I'R
GWASANAETHAU PERTHNASOL ER
GWEITHREDIAD**

I. CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae'r adroddiad yma yn crynhoi gwaith yr Adain Archwilio Mewnol am y cyfnod o 1 Hydref 2012 hyd at 31 Rhagfyr 2012.

2. GWAITH A GWBLHAWYD YN Y CYFNOD

- 2.1 Cwblhawyd y gwaith canlynol yn y cyfnod hyd at 31 Rhagfyr 2012:

Disgrifiad	Nifer
Adroddiadau am Archwiliadau o'r Cynllun Gweithredol	16
Adroddiadau Eraill (memoranda ayb)	2
Adolygiadau Grant	1
Archwiliadau Dilyniant	2

Ceir manylion pellach ar y gwaith yma yng nghorff yr adroddiad hwn ac yn yr atodiadau amgaeëdig.

2.2 Adroddiadau Archwilio

2.2.1 Mae'r tabl canlynol yn gosod allan yr archwiliadau o'r cynllun a gwblhawyd yn y cyfnod hyd at 31 Rhagfyr 2012, gan ddangos y categori barn perthnasol a chyfeiriad i'r atodiad perthnasol.

TEITL	ADRAN	GWASANAETH	BARN	ATODIAD
Ysgolion Cynradd - Diogelwch Gwybodaeth	Addysg	Ysgolion	B	Atodiad 1
Cofnodi a Rheoli Gwyliau	Corfforaethol		C	Atodiad 2
Gweinyddu Anfonebau cyn eu pasio i'r Uned Taliadau	Corfforaethol		C	Atodiad 3
Swyddogaethau Rheolwyr Safle	Corfforaethol		B	Atodiad 4
Trefniadau Ymdrin â Gohebiaeth	Corfforaethol		C	Atodiad 5
Prif System Gyfrifo - Prosiect Uwchraddio	Cyllid	Cyfrifeg	A	Atodiad 6
Derbyn incwm mewn swyddfeydd	Cyllid	Refeniw	B	Atodiad 7
Rheoli Contractau - Adfywio Canol Blaenau Ffestiniog	Economi a Chymuned	Adfywio Cymunedol	B	Atodiad 8
Clybiau Ieuenctid	Economi a Chymuned	Ieuenctid	B	Atodiad 9
Trefniadau Wrth Gefn a Pharhad Gwasanaeth	Gofal Cwsmer	Technoleg Gwybodaeth	C	Atodiad 10
Gwasanaethau Cymdeithasol - Gwireddu Arbedion	Gwasanaethau Cymdeithasol		B	Atodiad 11
Mesurau Perfformiad Gwasanaethau Cymdeithasol - Cywirdeb Data Craidd	Gwasanaethau Cymdeithasol		C	Atodiad 12
Glanhau Strydoedd	Priffyrdd a Bwrdeistrefol	Gwaith Bwrdeistrefol	B	Atodiad 13
Gweithfeydd - Cytundeb A55	Priffyrdd a Bwrdeistrefol	Gwaith Priffyrdd	A	Atodiad 14
Cynllun GwyrAD	Priffyrdd a Bwrdeistrefol	Rheoli Gwastraff a Strydoedd	B	Atodiad 15
Trefniadau TG i aelodau	Strategol a Gwella	Democratiaeth	C	Atodiad 16

2.2.2 Mae categorïau barn yr adroddiadau yn datgan y canlynol:

- Barn “A” Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb ariannol gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle, a’u bod wedi eu dilyn.
- Barn “B” Mae rheolaethau mewn lle, a gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb ariannol gan fod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau.
- Barn “C” Ni ellir datgan sicrwydd o briodoldeb ariannol gan na ellir dibynnu ar y rheolaethau mewn lle, ond ni ddarganfuwyd colledion / twyll yn deillio o’r gwendidau rheolaeth.
- Barn “CH” Ni ellir datgan sicrwydd o briodoldeb ariannol gan nad oes rheolaethau derbyniol yn bodoli, a darganfuwyd colledion / twyll yn deillio o’r gwendidau rheolaeth hyn.

2.2.3 Yn ogystal â’r uchod, cynhaliwyd yr archwiliadau isod lle cynhyrchwyd memorandwm yn hytrach nag adroddiad llawn, a ni roddwyd categori barn:

- **Safon 7 y Fframwaith Comisiynu** (*Gwasanaethau Cymdeithasol*). Mae Safon 7 y fframwaith statudol yn nodi fod angen i’r Cyngor “*sicrhau bod ei Reolau Sefydlog ar Faterion Ariannol a Chontract yn golygu y gall comisiynwyr gofal cymdeithasol fod yn effeithlon ac effeithiol wrth ddatblygu’r farchnad gofal cymdeithasol leol*”. Rhoddwyd ystyriaeth i ofynion statudol Safon 7 fel rhan o’r gwaith paratoi ar gyfer adolygiad o’r Rheolau Gweithdrefn Ariannol.
- **Polisi Tywydd Garw** (*Gofal Cwsmer*). Fel rhan o waith ehangach ar y drefn Rheoli Risg Corfforaethol, rhoddwyd sylw penodol i’r Polisi Tywydd Garw, gan roi ystyriaeth i’r trefniadau lliniaru a gynigir ganddo ar gyfer Risgiau Parhad Gwasanaeth, Risgiau i Ddiogelwch, Iechyd a Lles staff a’r risg o unigolion yn camddefnyddio’r hawl i wyliau arbennig ar adegau o dywydd garw. Mae Archwilio Mewnol yn gefnogol i’r Polisi Parhad Gwasanaeth yn Ystod Tywydd Garw fel modd o sicrhau trefniadau clir a diamwys ar gyfer swyddogion y Cyngor. Gan mai blwyddyn sydd ers mabwysiadu’r Polisi, ac fod y Grwp Rheoli wedi ategu eu cefnogaeth iddo yn Rhagfyr 2012, mae Archwilio Mewnol yn derbyn na fydd y Polisi yn cael ei ddiweddarau yn y dyfodol agos. Serch hynny, awgrymwyd rhai addasiadau gan Archwilio Mewnol y byddai’n fuddiol i’w hystyried pan fydd y Polisi yn cael ei adolygu.

2.3 Grantiau

2.3.1 Adolygwyd gweithdrefnau gweinyddol y grantiau canlynol yn ystod y cyfnod:

- Grant Addysg ôl-16 (*Addysg*)

2.3.2 Nid yw’r ffaith fod Archwilio Mewnol wedi adolygu’r grantiau yma yn golygu na fydd archwilwyr allanol o Swyddfa Archwilio Cymru neu gyrff eraill yn cynnal archwiliadau o’r grantiau yma hefyd. Fodd bynnag, disgwylir fod y gwaith y mae Archwilio Mewnol, a’r sicrwydd y bu’n bosib ei ddatgan am yr amgylchedd reolaeth, yn golygu y bydd angen llai o waith archwilio gan y cyfundrefnau hyn. Bydd hyn, yn ei dro, yn golygu lleihad yn y ffioedd y bydd yn rhaid i’r Cyngor ei dalu am archwiliadau allanol.

2.4 Archwiliadau Dilyniant

2.4.1 Mae'r tabl isod yn crynhoi'r gwaith dilyniant a gwblhawyd yn ystod y cyfnod:

TEITL	ADRAN	GWASANAETH	BARN DILYNIANT
Dethol Contractwyr Amddiffyn yr Arfordir	Ymgynghoriaeth Gwynedd		Derbyniol
Diogelwch TG mewn Ysgolion	Addysg	Ysgolion	Derbyniol

2.4.2 Gosodir casgliadau gwaith dilyniant mewn un o bedwar categori:

Rhagorol – pob un o'r argymhellion wedi eu gweithredu yn unol â'r disgwyl.

Derbyniol – y rhan fwyaf o'r argymhellion, gan gynnwys y mwyafrif o'r argymhellion "hanfodol", wedi eu gweithredu yn ôl y disgwyl.

Anfoddhaol – nifer o'r argymhellion heb eu gweithredu.

Annerbyniol – y mwyafrif o'r argymhellion (gan gynnwys argymhellion pwysig) heb eu gweithredu, a dim tystiolaeth o ymdrech i wella rheolaeth fewnol.

2.4.3 Mae'r rhestr isod yn dangos yr Adroddiadau Barn 'C' neu 'CH' a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Archwilio fel atodiadau i'r adroddiadau chwarterol, lle nad yw'r adroddiad dilyniant wedi'i gyflwyno i'r Pwyllgor eto. Mae'r rhestr yn dangos y dyddiad sy'n darged cwblhau pob un o'r archwiliadau dilyniant hyn:

Targed Cwblhau: Chwarter yn diweddu 31 Rhagfyr 2012

Recrwtio – Profion Hunaniaeth
Comisyntu ar y Cyd gyda BILIPBC

Targed Cwblhau: Chwarter yn diweddu 31 Mawrth 2013

Uned Trwyddedu
Diogelwch Gwybodaeth
Lleihau Baich Gwaith Athrawon

Targed Cwblhau: Chwarter yn diweddu 30 Mehefin 2013

Mesurau Perfformiad Gwasanaethau Cymdeithasol - Cywirdeb Data Craidd
Gweinyddu Anfonebau cyn eu pasio i'r Uned Taliadau
Trefniadau Wrth Gefn a Pharhad Gwasanaeth
Trefniadau Ymdrin â Gohebiaeth

Targed Cwblhau: Chwarter yn diweddu 30 Medi 2013

Trefniadau TG i aelodau
Dilyniant- Cofnodi a Rheoli Gwyliu

3. GWAITH AR Y GWEILL

3.1 Roedd y gwaith canlynol ar y gweill ar 1 Ionawr 2013.

3.2 Adroddiadau Drafft wedi eu rhyddhau

- Trefniadau Contractio Gwasanaethau Cymdeithasol (*Gwasanaethau Cymdeithasol*)
- Cyfarpar gan Cyn-aelodau (*Strategol a Gwella*)
- Swyddogaethau yn y Broses Monitro Gwariant Cyfalaf (*Strategol a Gwella*)

3.3 Archwiliadau yn mynd rhagddynt

- Asiantaeth Cefnffyrdd - anfonebau rhwng cyngorau (*Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru*)
- Cynllunio'r Gweithlu (*Corfforaethol*)
- Cytundeb Canlyniadau (*Corfforaethol*)
- Gwiriadau CRB Staff (*Corfforaethol*)
- NFI (Y Fenter Twyll Genedlaethol) (*Corfforaethol*)
- Budd-daliadau Dewisol (*Cyllid*)
- Defnydd Honoraria (*Cyllid*)
- Gwaith Ymgynghorol - Safle Mewnwyd yr Adran Gyllid (*Cyllid*)
- Rheoli Risg Corfforaethol (*Cyllid*)
- System Budd-daliadau - Adolygiad o'r Rheolaethau Allweddol (*Cyllid*)
- System paye.net (*Cyllid*)
- Cynllun Genesis (*Economi a Chymuned*)
- Gwerthusiad o'r Peilot Cyfryngau Cymdeithasol (*Gofal Cwsmer*)
- Rheoli Contractau - Ysgol Ardal Bro Dysynni (*Gofal Cwsmer*)
- Llety i Bobl Ifanc yn gadael gofal (*Gwasanaethau Cymdeithasol*)
- Partneriaeth TraCC (*Rheoleiddio*)
- Prosiect Pont Briwet (*Rheoleiddio*)

4. ARGYMHELLIAD

4.1 Gofynnir i'r Pwyllgor dderbyn yr adroddiad hwn ar waith yr Adain Archwilio Mewnol am y cyfnod o 1 Hydref 2012 i 31 Rhagfyr 2012, sylwebu ar y cynnwys yn ôl dymuniad yr aelodau, a chefnogi'r argymhellion sydd eisoes wedi'u cyflwyno i reolwyr y gwasanaethau perthnasol er gweithrediad.

YSGOLION CYNRADD - DIOGELWCH GWYBODAETH Addysg

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad yw sicrhau bod Ysgolion Cynradd Gwynedd yn cydymffurfio â'r Ddeddf Diogelu Data a bod Penaethiaid, Athrawon, Staff Ategol a Llywodraethwyr yr Ysgolion yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau parthed prosesu, cadw, diogelu a gwaredu gwybodaeth yn enwedig data personol sensitif.

Cwmpas yr Archwiliad

Dewiswyd sampl o Ysgolion Cynradd yng Ngwynedd i'w harchwilio. Ymwelwyd â'r ysgolion i gynnal gwiriadau i sicrhau eu bod yn cydymffurfio â prif egwyddorion y Ddeddf Diogelu Data.

Prif Ddarganfyddiadau

Y prif ddarganfyddiadau yn deillio o'r archwiliad oedd bod yna drefniadau cyffredinol da ar gyfer diogelu gwybodaeth bersonol yn yr ysgolion, ond fod angen tynhau ar rai rheolaethau. Mae angen i'r ysgolion sicrhau eu bod yn ail gofrestru gyda'r Comisiynydd Gwybodaeth yn flynyddol. Mae'n angenrheidiol nad oes unrhyw ddata personol yn cael ei gludo o ysgol ar bin cof heb fod y pin cof wedi ei amgryptio.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb ariannol yn Diogelwch Gwybodaeth Ysgolion Cynradd gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Byddai yn ddelfrydol pe byddai'r Adran Addysg yn cynhyrchu templed ar gyfer Ysgolion Cynradd yn manylu ar y math o ddogfen 'Diogelu Data' maent yn disgwyl ei weld mewn Ysgol Cynradd.**
- **Dylid sicrhau fod hyfforddiant priodol ar gael ar y Ddeddf Diogelu Data a'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth ar gyfer Penaethiaid newydd yn ogystal ag unrhyw benaethiaid eraill sydd yn dymuno mynychu hyfforddiant o'r fath.**
- **Dylid ystyried cynnal cyrsiau ar y Ddeddf Diogelu Data a'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth ar gyfer Llywodraethwyr.**
- **Dylid sicrhau ar gychwyn pob tymor Hydref bod ysgolion yn anfon allan hysbysiad preifatrwydd yn manylu ar yr hyn mae'r ysgol yn bwriadu ei wneud gyda'r wybodaeth bersonol maent yn ei gasglu.**
- **Dylid sicrhau fod arweiniad yn cael ei ddarparu ar gyfer ysgolion ar sut i baratoi cynllun argyfwng i reoli effaith unrhyw ddigwyddiad lle mae gwybodaeth bersonol gael ei ddatgelu'n groes i'r Ddeddf.**

COFNODI A RHEOLI GWYLIAU Corfforaethol

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau bod gwyliu blynyddol swyddogion wedi eu dyrannu'n gywir ac yn unol ag Amodau Gwaith y Cyngor a'r Amodau Gwaith Cenedlaethol. Gwirio bod gwyliu blynyddol wedi eu cymeradwyo'n briodol gan reolwyr/goruchwylwyr a bod cofnod digonol o'r gwyliu yn cael eu cadw mewn modd priodol a diogel. Yn ogystal, sicrhau bod gwyliu sy'n ddyledus yn cael eu trosglwyddo'n gywir ar ddiwedd y flwyddyn wyliau a bod unrhyw drosglwyddiad wedi ei gymeradwyo a'i gofnodi.

Cwmpas yr Archwiliad

Detolwyd sampl o unedau/gwasanaethau/sefydliadau trawsdoriad o holl Adrannau'r Cyngor gan gwmpasu staff llawn amser, rhan amser, tymhorol, achlysurol a.y.b. ar gyfer sefydlu bod y swyddogion wedi derbyn y dyddiau/oriau cywir o wyliau blynyddol yn unol ag Amodau Gwaith y Cyngor. Eithriwyd athrawon a chymorthyddion dosbarth o'r archwiliad oherwydd eu bod yn derbyn gwyliu safonol, a staff arlwygo a glanhau ysgolion gan eu bod yn derbyn tâl cyflog cyfartalog.

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelwyd bod ymarfer da mewn sawl adran, ac fod yr Adran Adnoddau Dynol wedi paratoi canllawiau ar hawl gwyliu blynyddol, sydd ar gael ar y fewnwyd. Yn ogystal roedd y cyn-Adran Darparu a Hamdden wedi paratoi llawlyfr sydd yn cynnwys y gweithdrefnau a'r fformiwlâu ar gyfer cyfrifo hawl gwyliu'r mathau gwahanol o staff sydd yn gweithio o fewn yr Adran.

Nodir ymhellach:

- Roedd pob rheolwr (ac eithrio un) yn ymwybodol o nifer cywir y dyddiau gwyliu blynyddol i'w caniatáu.
- Gwiriwyd cyn belled a bo modd, bod y cyfanswm gwyliu a gofnodwyd yn cyd-fynd â'r hyn sydd wedi ei gofnodi yn y cytundeb gwaith, ond roedd trefniadau paratoi cardiau gwyliu yn amrywio ar draws y Cyngor.
- Yn gyffredinol nid oedd rheolwyr llinell/goruchwylwyr yn caniatáu i weithiwr drosglwyddo gwyliu ac eithrio bod amgylchiadau arbennig neu gyfnod o salwch tymor hir. Fodd bynnag, darganfuwyd bod un eithriad ble'r oedd 90 diwrnod o wyliau wedi cronni dros sawl blwyddyn a'i gario o un flwyddyn i'r llall.
- Gwelwyd bod mwyafrif yr adrannau yn defnyddio cerdyn gwyliu i gofnodi a chymeradwyo gwyliu blynyddol, ond ni ddefnyddir cerdyn gwyliu safonol, gyda rhai yn parhau i ddefnyddio cardiau y cyn-gyfadranau a Gwasanaethau Masnachol Gwynedd.

Barn yr Archwiliad

(C) Barn yr Archwiliad yw na ellir datgan sicrwydd o briodoldeb yn y trefniadau Cofnodi a Rheoli Gwyliu gan na ellir dibynnu ar y rheolaethau mewn lle, ond ni ddarganfuwyd colledion / twyll yn deillio o'r gwendidau rheolaeth. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid sicrhau bod Rheolwyr a'r gweithwyr o dan eu gofal yn ymwybodol o'r angen i ddefnyddio cerdyn pwrpasol i gofnodi eu habsenoldebau gwyliu blynyddol.**
- **Dylid ystyried dylunio trefn safonol (boed yn electronig neu ar gerdyn) ar gyfer cofnodi absenoldebau gan gynnwys gwyliu blynyddol, salwch a.y.b., a chyflwyno'r drefn fel datrysiad corfforaethol (oni bai bod achos busnes cryf yn mynegi fel arall).**
- **Dylai sicrhau bod absenoldebau gwyliu blynyddol staff yn cael eu cofnodi drwy gynnal profion rheolaidd ar hap.**

GWEINYDDU ANFONEBAU CYN EU PASIO I'R UNED TALIADAU Corfforaethol

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad oedd adolygu priodoldeb ac effeithiolrwydd y defnydd a wneir o'r system tracio anfonebau.

Cwmpas yr Archwiliad

Roedd yr archwiliad yn cynnwys adolygiad o'r system tracio anfonebau sydd yn fodiwl o fewn y system tracio gohebiaeth gorfforaethol. Nid oedd yr archwiliad yn cynnwys adolygiad o drefniadau a phrosesau yr Uned Daliadau, na'r modiwl taliadau o fewn y brif system gyfrifo.

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelwyd fod y system tracio anfonebau wedi ei chreu a'i datblygu gydag opsiynau i gynhyrchu adroddiadau amrywiol am yr anfonebau sydd wedi eu cofnodi arni, gan gynnwys nifer dyddiau prosesu, nifer anfonebau fesul adran a manylion yr anfonebau sydd heb eu hardystio. Mae nifer o fylchau i'w cwblhau gan ddefnyddwyr er mwyn cael y wybodaeth angenrheidiol i greu adroddiadau synhwyrol a defnyddiol os am ddilyn trefn o fonitro.

Fodd bynnag, gwelwyd nad oes defnydd yn cael ei wneud o'r swyddogaethau yma gan nad oes gweithdrefn ffurfiol o fonitro anfonebau mewn lle. Fel cyfrannedd o'r holl anfonebau sydd yn cael eu talu, canran isel iawn ohonynt sydd yn cael eu cofnodi yn y system tracio anfonebau. Y defnydd sydd yn cael ei wneud o'r system tracio anfonebau yw creu taflenni pennawd swp (TR257) ar gyfer anfonebau sydd yn barod i'w trosglwyddo i'r broses o greu taliad. Yn ogystal, defnyddir y system i gynhyrchu ystadegyn o'r nifer o ddyddiau y mae anfoneb yn cymryd i'w brosesu er mwyn adrodd ar fesur perfformiad er nad yw hyn o reidrwydd yn gynrychioliadol o anfonebau'r Cyngor gan mai cyfran isel sy'n cael eu tracio. Gwelwyd fod angen addasu'r mesur sydd mewn lle gan nad yw yn cyd-fynd â Chynllun Gweithredu Adferiad Economaidd Gwynedd.

Wrth ystyried y defnydd a wneir o'r system tracio anfonebau, ymddengys fod gwybodaeth diangen yn cael ei gofnodi, ac os nad oes cynlluniau i'w defnyddio yn y dyfodol, nid oes gwerth i'w gofnodi.

Wrth adolygu prydlondeb talu yr anfonebau sydd wedi eu cofnodi yn y system tracio anfonebau, gweler eu bod ar y cyfan wedi eu talu yn brydlon. Gan nad yw'r system yn ychwanegu mesurau o effeithlonrwydd neu brydlondeb ei hunan, mae'n debyg fod y canlyniad yma yn seiliedig ar weithdrefnau prosesu anfonebau y gwasanaethau penodol sydd yn ei defnyddio.

Barn yr Archwiliad

(C) Barn yr Archwiliad yw na ellir datgan sicrwydd o briodoldeb yn effeithlonrwydd y trefniadau tracio anfonebau cyn eu pasio i'r Uned Taliadau gan na ellir dibynnu ar y rheolaethau mewn lle, ond ni ddarganfuwyd colledion / twyll yn deillio o'r gwendidau rheolaeth. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid adolygu'r targed perfformiad ar gyfer y nifer o ddyddiau i brosesu anfonebau gan unai ei ddiddymu neu ei ostwng i nifer rhesymol o ddyddiau fyddai yn galluogi i'r Cyngor dalu anfonebau o fewn 10 diwrnod gwaith yn unol â'r Cynllun Gweithredu ar gyfer ymateb i'r Dirwasgiad.**
- **Dylid adolygu'r defnydd a wneir o'r system tracio anfonebau ar hyn o bryd ac unrhyw gynlluniau ar ei chyfer yn y dyfodol agos, ac os nad oes bwriad i'w defnyddio ar gyfer unrhyw agwedd ymhellach i greu taflenni pennawd swp, dylid diddymu'r gweithdrefnau casglu a chofnodi gwybodaeth diangen ar y system.**

SWYDDOGAETHAU RHEOLWYR SAFLE Corfforaethol

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau bod Rheolwyr Safle yn ymwybodol o'u dyletswyddau yn unol â Chynllun Rheoli Tân, Asbestos a Legionella y Cyngor a bod Rheolwyr Safle yn ymgymryd â'u dyletswyddau yn briodol. Mae'r dyletswyddau hyn yn cynnwys y cyfrifoldeb o dderbyn caniatâd gan yr Uned Eiddo neu'r Adran Ymgynghoriaeth cyn i unrhyw waith gymryd lle ac i sicrhau fod cysylltiad gyda'r contractwyr drwy roi cyflwyniad i'r adeilad ac i hysbysu o unrhyw risgiau asbestos.

Cwmpas yr Archwiliad

Detholwyd sampl o 13 o sefydliadau'r Cyngor gan wirio bod Rheolwyr Safle wedi'u dynodi ac wedi derbyn hyfforddiant priodol a'u bod yn ymwybodol o'u dyletswyddau mewn perthynas â diogelwch tân, asbestos a legionella. Gwiriwyd bod profion diogelwch tân, asbestos a legionella yn cael eu cwblhau'n rheolaidd gyda chofnodion digonol yn cael eu cadw.

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelwyd bod trefniadau rheolaeth fewnol yn bodoli, ond bod efallai ychydig o wendid wrth ddilyn y canllawiau neu drefniadau a gyflwynwyd. Y gwendid mwyaf a welwyd oedd nad yw sefydliadau addysgol yn cwblhau tasgau glendid dŵr yn ystod gwyliau'r ysgol. Mae angen cwblhau'r tasgau yma ar ffynonellau dŵr sydd ddim yn cael eu defnyddio'n aml er mwyn lliniaru'r risg i facteriwm clefyd y llengfilwyr dyfu. Golygai hyn felly bod angen cwblhau'r tasgau yn ystod gwyliau'r ysgol.

Gwelwyd hefyd bod diffyg Cynllun Gwacâd Argyfwng generig mewn sefydliadau sydd ar agor i'r cyhoedd e.e. canolfannau hamdden, llyfrgelloedd. Mae angen creu un o'r rhain fel bod cynllun yn bodoli sy'n nodi sut i sicrhau bod pawb, gan gynnwys aelodau o'r cyhoedd sydd gydag anabledau, yn gadael yr adeilad mewn modd diogel ac effeithiol pe bai argyfwng.

Mae aelod o staff o bob sefydliad wedi mynychu'r cwrs Rheoli Safle'n Ddiogel ac o ganlyniad wedi derbyn copi o ddogfennau a pholisïau perthnasol i'w cadw, serch hynny nid oedd pob polisi wedi eu cynnwys yn y bocsglas. Derbyniwyd gwybodaeth hefyd gan y Rheolwyr Safle bod yr Ymgynghorwyr Iechyd, Diogelwch a Lles yn barod i ymweld â hwy i'w cynorthwyo gyda'u trefniadau iechyd a diogelwch.

Gwelwyd enghraifft o ymarfer da mewn un ysgol lle 'roedd y Gofalwr yn gyfrifol am gwblhau profion diogelwch. Er mwyn sicrhau bod y tasgau i gyd yn cael eu cwblhau, roedd rhestr wirio wythnosol wedi ei chynhyrchu sydd yn nodi'r holl dasgau i'w cwblhau.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb yn Swyddogaethau Rheolwyr Safle gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid sicrhau fod swyddogion perthnasol h.y. marsialyddion tân a chydlynwyr tân, yn derbyn hyfforddiant tân yn gyfnodol. Yn ogystal, dylid cofnodi hyn yn y Llyfr Log Tân. Hefyd, dylid ystyried cynnal cyrsiau atgoffa Rheoli Safle'n Ddiogel.**
- **Dylai'r Rheolwyr Safle sicrhau bod polisïau a chanllawiau'r Cyngor yn bresennol yn y bocsglas yn ogystal â sicrhau eu bod yn gyfredol.**
- **Dylid cadw cofnod fod tasgau glendid dwr yn cael eu cwblhau.**

TREFNIADAU YMDRIN Â GOHEBIAETH Corfforaethol

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr Archwiliad oedd adolygu'r trefniadau sydd mewn lle ar draws y Cyngor ar gyfer sicrhau bod pob eitem o ohebiaeth gan ffynhonnell allanol yn cael ei drin yn briodol, ynghyd â sicrhau bod ymateb yn cael ei anfon yn amserol, os yn berthnasol. Mae'r gwaith yma yn deillio o adroddiad a gyflwynwyd i'r Grŵp Rheoli ym mis Rhagfyr 2011 gan y Pennaeth Gofal Cwsmer yn mynegi pryderon ynglŷn â'r trefniadau ymateb i ohebiaeth pryd y penderfynwyd gwneud darn o waith i gael dealltwriaeth well o natur y broblem.

Cwmpas yr Archwiliad

Roedd yr archwiliad yn cynnwys adolygiad o'r mesurau cofnodi a rheoli gohebiaeth papur ac electronig ar draws holl wasanaethau'r Cyngor, gan gynnwys adolygiad o'r system tracio gohebiaeth sydd wedi ei sefydlu gan yr Adran Gofal Cwsmer.

Prif Ddarganfyddiadau

Darganfuwyd bod gwendidau sylweddol yn bodoli parthed y bas-data tracio gohebiaeth. Roedd rhai o'r prif wendidau wedi eu hadnabod yn yr adolygiad diwethaf a gynhaliwyd yn 2006/07 ac yn cynnwys diffyg trywydd archwilio, yn benodol y gallu i ddileu trac neu newid manylion trac heb unrhyw gofnod neu "log". Darganfuwyd bod cwynion yn cael eu cofnodi yn y bas-data er nad oedd y blwch penodol wedi ei ddethol i ddynodi hynny. Gwelwyd yn ogystal bod modd i unrhyw ddefnyddiwr weld manylion cwyn wrth ddefnyddio'r cyfleuster chwilio a bod manylion sensitif yn bodoli yn y wybodaeth a gofnodwyd.

Darganfuwyd fod problemau yn bodoli o safbwynt beth sy'n cael ei gofnodi a'i dracio, methiant i wahaniaethu rhwng beth ddylid cael ei dracio ai peidio, a'r gallu i newid statws trac, e.e. tynnu'r "trac" i ffwrdd i wella perfformiad ymddangosiadol. Gwelwyd bod gohebiaeth fewnol yn cael ei gofnodi gan rai tra bod rhai sefydliadau allanol yn cydymffurfio â'r Polisi Ateb Llythyrau ond nad oedd cofnod o hynny oherwydd nad oeddynt yn ymwybodol o'r system.

Roedd y trefniadau ar gyfer Ymholiadau Electronig yn gweithredu'n foddhaol - derbynir yr ymholiadau hyn yn Galw Gwynedd a gwelwyd bod trefniadau addas yn bodoli ar gyfer un ai ymateb yn uniongyrchol i'r ymholiad neu ei gyfeirio at sylw'r gwasanaeth perthnasol.

Yn gryno, nid yw adroddiadau ac ystadegau perfformiad y Cyngor yn gywir a dibynadwy oherwydd nid oes rheolaeth dros yr hyn sydd yn cael ei gofnodi a gall swyddogion gymryd camau i ystrywio ystadegau oherwydd y diffygion sydd yn bodoli yn y system.

Barn yr Archwiliad

(C) Barn yr Archwiliad yw na ellir datgan sicrwydd o briodoldeb yn nhrefniadau ymdrin â gohebiaeth gan na ellir dibynnu ar y rheolaethau mewn lle, ond ni ddarganfuwyd colledion / twyll yn deillio o'r gwendidau rheolaeth. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid atgoffa swyddogion ar draws y Cyngor (drwy drefniant megis Cyfathrebu Mewnol) am bwysigrwydd ymateb i ohebiaeth allanol yn unol â'r Polisi Ateb Llythyrau. Dim ond gohebiaeth allanol sydd angen ei dracio ac nid oes angen gwastraffu adnoddau yn mewnbynnu manylion gohebiaeth fewnol a gall cael effaith ar ddangosyddion perfformiad y Cyngor ar gyfer ymateb i lythyrau.**
- **Dylid ystyried gwerth adrodd ar berfformiad ymateb i lythyrau allanol oherwydd serch y ffaith bod y perfformiad yn dda, nid yw'n wir adlewyrchiad o beth yw'r gwir sefyllfa oherwydd yr amrywiaeth o ran beth sydd yn cael ei dracio, bod pethau yn cael eu tynnu oddi ar y system ac na roddir ystyriaeth i ohebiaeth a dderbynir drwy e-bost at swyddog yn uniongyrchol.**

PRIF SYSTEM GYFRIFO - PROSIECT UWCHRADDIO Cyllid

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad yw sicrhau fod uwchraddiad y prif system ariannol yn ystod haf 2012 wedi ei gwblhau mewn modd llwyddiannus a phriodol.

Cwmpas yr Archwiliad

Bydd adolygiad o ddogfennau'r prosiect, gan gynnwys y gwaith monitro, profi a rheoli risgiau, ynghyd â'r mesurau cyswllt â defnyddwyr y system.

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelwyd fod yr uwchraddiad o'r system gyfrifo wedi ei gyflawni yn llwyddiannus, o fewn yr amserlen addasiedig a'r gyllideb a awdurdodwyd. Nodwyd fod egwyddorion methodoleg rheoli prosiect ffurfiol wedi eu cyflawni fel rhan o'r gweithgareddau, gyda rolau wedi eu diffinio a chymau penodol wedi eu cyflawni. Derbyniwyd tystiolaeth o ddogfennau briffio a monitro'r gwaith ynghyd â phrofion llwyddiant a chywirdeb yr uwchraddiad. Gwelwyd fod defnyddwyr wedi derbyn arweiniad ar sut y mae'r uwchraddiad wedi eu heffeithio.

Barn yr Archwiliad

- (A) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd o briodoldeb ariannol yn nhrefniadau prosiect uwchraddio'r Prif System Gyfrifo gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle, a'u bod wedi eu dilyn.**

DERBYN INCWM MEWN SWYDDFEYDD Cyllid

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau bod trefniadau a rheolaethau priodol mewn lle ar gyfer derbyn arian yn swyddfeydd y Cyngor a bod cofnodion digonol o'r incwm yn cael eu cadw; bod yr arian yn cael ei fancio'n gyson ac yn gyflawn yn ogystal â gwirio bod trefniadau diogelwch digonol yn bodoli.

Cwmpas yr Archwiliad

Gwirio sampl o wasanaethau sy'n derbyn arian gan y cyhoedd i sicrhau bod cofnodion digonol o'r incwm yn cael eu cadw, a bod y trefniadau yn unol â Rheolau Gweithdrefn Ariannol y Cyngor. Yn ogystal, gwirio bod manylion y cofnodion incwm yn cyd-fynd â'r cyfriflyfr. Gwirio trefniadau diogelwch dros arian sy'n cael ei gadw dros nos mewn swyddfeydd ac amledd a chyflawnrwydd bancio. Roedd yr archwiliad yn canolbwyntio'n bennaf ar sefydliadau a oedd yn flaenorol yn talu incwm yn y swyddfeydd arian, ond nid oedd yr archwiliad yn gyfyngedig i'r sefydliadau hynny.

Prif Ddarganfyddiadau

Cadarnhaodd y swyddogion yn y sampl o sefydliadau/unedau a ddetholwyd eu bod yn fodlon gyda'r ddyletswydd a'r broses o dderbyn a bancio incwm mewn swyddfeydd a bod canllawiau wedi eu darparu i'w cynorthwyo yn y broses. Fodd bynnag, nid yw'r canllawiau wedi eu diweddarau ers cyfnod sylweddol ac wedi'i dyddio i ofynion derbyn a bancio incwm yn y sefydliadau heddiw. Mynegodd nifer o swyddogion nad oedd modd cydymffurfio â'r canllawiau cyfredol oherwydd dyletswyddau eraill gyda'u swydd a diffyg adnoddau o fewn eu sefydliadau.

Gwelodd yr archwiliwr fod llyfr derbynneb swyddogol y Cyngor yn bresennol yn y mwyafrif o'r sefydliadau, gyda'r swyddogion yn dosbarthu derbynneb i'w cwsmeriaid, a'r wybodaeth yn ymddangos ac yn cyd-fynd â ffurflenni bancio incwm (TR34). Yn ogystal, gwelwyd bod y mwyafrif o'r sefydliadau yn y sampl yn cwblhau ffurflenni TR34 yn gywir ac yn gyflawn gyda'r ffurflenni yn cael eu cyflwyno i'r Uned Incwm/Swyddfa Ariannwyr yn brydlon. Fodd bynnag, adnabuwyd achlysuron lle nad yw sefydliadau yn dosbarthu derbynneb i'w cwsmeriaid am daliadau i'r Cyngor. Mae gan yr Uned Incwm drefniadau ar gyfer clirio incwm sydd yn y cyfrifon dros dro a gwelwyd bod gan y sefydliadau drefniadau diogel ar gyfer cadw unrhyw incwm yn y sefydliad dros nos.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb ariannol yn nhrefniadau derbyn incwm mewn swyddfeydd gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid diweddarau'r canllawiau 'Derbynebau Swyddogol - Nodiadau i Ddefnyddwyr' i adlewyrchu'r sefyllfa gyfredol.**
- **Dylid paratoi cyfarwyddyd a'i anfon i'r sefydliadau perthnasol yn eu hatgoffa o bwysigrwydd bancio pob eitem o incwm sy'n cael ei dderbyn yn y sefydliadau i gyfrifon y Cyngor yn brydlon.**

RHEOLI CONTRACTAU - ADFYWIO CANOL BLAENAU FFESTINIOG Economi a Chymuned

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad yw sicrhau bod taliadau sy'n cael eu cwblhau i gontractwyr gyda'r grant Adfywio Canol Blaenau Ffestiniog yn cydymffurfio â'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol a sicrhau fod y taliadau wedi'u cyfrifo'n gywir gyda dogfennau digonol i gyfiawnhau'r taliadau.

Cwmpas yr Archwiliad

Dethol sampl o daliadau sydd wedi'u cwblhau i gontractwyr, gan wirio bod y taliadau yn gywir, wedi'u hawdurdodi a bod gan y Cyngor ddogfennau digonol i gyfiawnhau'r taliadau. Gwirio fod unrhyw amrywiadau i'r cytundeb yn derbyn adolygiad, bod triniaeth treth ar werth yn gywir ac nad oes taliadau wedi'u gwneud am asedau na ddefnyddir ar y contract.

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelwyd fod ymgynghorwyr y cynllun Adfywio Canol Blaenau Ffestiniog yn cynnal adolygiadau rheolaidd o waith y prif gontractwr, gyda thystysgrifau interim arwyddedig, net o TAW wedi'u derbyn, a gwerthusiad digonol i gyfiawnhau'r taliadau yn cael eu darparu. Yn ogystal, cafodd arian dargadw ei dynnu allan o'r tystysgrifau interim yn gywir.

Y prif wendidau a adnabuwyd oedd na chafodd arian dargadw eu tynnu allan o'r taliadau i artist y cynllun yn unol â'r cytundeb a gwelwyd rhai gorchmynion amrywio nad oedd wedi eu harwyddo pan oedd addasiadau i'r cytundebau gwreiddiol gyda'r artist a'r ymgynghorwr.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb ariannol yn Rheoli Contract Adfywio Canol Blaenau Ffestiniog gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- Yn dilyn adolygiad o waith yr artist, dylai'r Uwch Swyddog Adfywio Strategol cwblhau Cofrestr Gweithgareddau arwyddedig a dyddiedig er mwyn cefnogi'r taliadau sy'n cael eu gwblhau iddo.
- Dylid sicrhau bod trefniadau mewn lle yn y dyfodol i 'Gorchmynion Amrywio' cytunedig cael eu harwyddo gan gynrychiolydd Cyngor Gwynedd/Ymgynghorwr a chynrychiolydd o'r contractwr yn dilyn cytundeb am bris y gwaith rhwng y partion perthnasol.
- Dylid sicrhau bod arian dargadw yn cael ei dynnu allan o unrhyw daliadau i gontractwyr yn dilyn adolygiad o'u gwaith yn unol â'r cytundeb.

CLYBIAU IEUENCTID Economi a Chymuned

Bwriad yr Archwiliad

Sicrhau fod trefniadau mewn lle yng Nghlybiau Ieuenctid Gwynedd, er mwyn rheoli a lliniaru risgiau yn briodol ac yn unol â Rheolau Gweithdrefn Ariannol y Cyngor a gweithdrefnau perthnasol eraill.

Cwmpas yr Archwiliad

Archwilio y prif feysydd gwariant ac incwm yng nghyfrifyfr y Cyngor ar gyfer 2011/12 a 2012/13. Profi hefyd trefniadau'r Gwasanaeth Ieuenctid canolog a'r Clybiau Ieuenctid eu hunain ar gyfer rheoli ystod amrywiol o risgiau.

Prif Ddarganfyddiadau

Y prif ddarganfyddiadau yn deillio o'r archwiliad oedd bod trefniadau yn gyffredinol dda ar y cyfan yng Nghlybiau Ieuenctid Gwynedd. Er hynny, gwelwyd bod angen i rhai o'r clybiau wella eu trefn o weinyddu eu llyfrau cyfrifon a bod angen iddynt fancio yn fwy rheolaidd.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb ariannol yn y Clybiau Ieuenctid gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid sicrhau fod offer gwerthfawr y clybiau yn cael eu marcio i ddangos mai'r clybiau sydd yn berchen arnynt drwy ddefnyddio dyfais briodol.**
- **Dylid sicrhau fod gweithwyr ieuenctid yn cael cyfle i fynychu cwrs 'Trin a Chodi Pwysau' oddi ar matrices hyfforddiant a datblygu y Cyngor.**
- **Dylid symud ymlaen i geisio datblygu'r bas data fel ei fod yn bosibl creu allbwn ohono a fydd yn medru bod yn rhan o'r broses cyflwyno data cyflogau.**
- **Dylid sicrhau fod y sawl sydd yn bancio yn arwyddo'r cofnod yn y llyfr cyfrifon pob amser.**
- **Dylid sicrhau o hyn allan fod yr Arweinyddion yn cadw cofnodion mwy trylwyr drwy sicrhau bod y manylion cywir sef y gwir dyddiadau a'r symiau a fanciwyd yn ymddangos yn y llyfr cyfrifon.**
- **Dylid sicrhau, os llogir unrhyw adeilad gan y Gwasanaeth Ieuenctid allan i gwmni allanol yn y dyfodol, bod cytundeb yn cael ei greu rhwng y cwmni a'r Gwasanaeth Ieuenctid.**
- **Dylid sicrhau fod copïau cyfredol o drwyddedau gyrru gyrywyr y bysiau mini yn cael eu cadw ar ffeil a dylid sicrhau fod y gyrywyr yn ymwybodol bod rhaid iddynt ddatgelu unrhyw newidiadau i'w trwyddedau gyrru yn syth i'r Gwasanaeth Ieuenctid.**

TREFNIADAU WRTH GEFN A PHARHAD GWASANAETH Gofal Cwsmer

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad yw sicrhau fod cynlluniau priodol mewn lle i osod gwydnwch o fewn y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth, fel ei fod yn gallu parhau i ddarparu ei wasanaeth i'w gleientau mewn achosion o ddigwyddiad(au) yn amharu ar y gweithdrefnau arferol.

Cwmpas yr Archwiliad

Adolygu dogfennaeth sydd wedi ei baratoi ar gyfer parhad busnes gan asesu eu priodoldeb. Bydd yr archwiliad hefyd yn adolygu'r mesurau mewn lle i greu a chynnal copïau wrth gefn o ddata.

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelwyd fod gan y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth ddarpariaeth mewn lle a mesurau pellach wedi eu cynllunio er mwyn galluogi parhad busnes i wasanaethau a systemau sydd wedi eu dynodi i fod yn allweddol. Deallwyd fod y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth yn y broses o ddogfennu cynllun yn seiliedig ar dempled sydd wedi ei gynhyrchu gan fforwm cydweithio rhwng gwasanaethau awdurdodau Gogledd Cymru a'r mesurau sydd mewn lle ac wedi ei gynllunio i'w cwblhau ar gyfer isadeiledd a systemau'r Cyngor.

Mae rhai profion o ymarferoldeb y mesurau parhad gwasanaeth wedi eu cyflawni yn llwyddiannus, a bydd modd cynnal ymarferiadau pellach yn dilyn uwchraddiad i feddalwedd penodol. Er fod y mesurau parhad gwasanaeth sydd mewn lle yn rhesymol, gyda buddsoddiad sylweddol wedi ei wneud i'w sefydlu, nodwyd rhai agweddau sydd angen eu cwblhau er mwyn rhoi mandad priodol i fynegi'r mesurau yma fel cynllun swyddogol corfforaethol y Cyngor.

Mae angen sicrhau fod yr unigolion sydd â chyfrifoldeb dros ddarpariaeth gwasanaethau'r Cyngor yn cael cyfle i drafod ac ystyried y mesurau parhad sydd ar eu cyfer fel bod modd iddynt asesu os ydynt yn ddigonol neu briodol. Fel rhan o sefydlu cynllun priodol, mae'r unigolion sydd yn rhan ohono mor allweddol â'r technoleg, felly mae angen dynodi'r rolau penodol ar gyfer awdurdodi a gweithredu agweddau penodol ohono. I sicrhau ymarferoldeb y Cynllun, mae angen sicrhau fod y meini prawf ar gyfer ei weithredu yn glir i'r unigolion sydd â chyfrifoldeb amdano.

Barn yr Archwiliad

(C) Barn yr Archwiliad yw na ellir datgan sicrwydd o briodoldeb yn y trefniadau wrth gefn a pharhad gwasanaeth gan na ellir dibynnu ar y rheolaethau mewn lle, ond ni ddarganfuwyd colledion / twyll yn deillio o'r gwendidau rheolaeth. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- Fel rhan o broses cynllunio ar gyfer parhad gwasanaethau o safbwynt technoleg gwybodaeth, dylai cynrychiolydd priodol o phob Gwasanaeth gael cyfle i fynegi eu barn am y darpariaeth sydd mewn lle ar eu cyfer a chyfle i ystyried pa adnoddau ychwanegol fyddai ei angen os am ei wella.
- Gan mai darparu gwasanaethau ar gyfer adrannau'r Cyngor y mae'r Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth, dylid sicrhau fod cynrychiolwyr yr Adrannau yn defnyddio'r fforwm perthnasol, sef y Grwp Llywodraethu TG, er mwyn trafod a mynegi barn am y ddarpariaeth ar gyfer parhad gwasanaeth fel bod mandad priodol ar gyfer y cynlluniau sydd yn eu lle.
- Fel rhan o gyflawni cynllun parhad gwasanaeth, dylid sefydlu rolau penodol unigolion priodol sydd â'r awdurdod i weithredu'r agweddau amrywiol ohono, ynghyd â'r meini prawf priodol ar gyfer y gweithrediad hwnnw.

GWASANAETHAU CYMDEITHASOL - GWIREDDU ARBEDION

Gwasanaethau Cymdeithasol

Bwriad yr Archwiliad

Sicrhau bod rheolaethau mewnol cadarn yn bodoli i liniaru'r risgiau all rwystro gwireddu amcanion arbedion yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, Tai a Hamdden, a'r risg o fethu targedau.

Cwmpas yr Archwiliad

Gwirio sampl o gynlluniau arbedion sydd i'w cwblhau dros y 3 mlynedd nesaf. Archwiliwyd sampl o chwech o gynlluniau arbedion sydd i'w cyflawni o fewn y 3 mlynedd nesaf sef Galluogi, Adolygu Pecynnau Gofal Cartref, Gwasanaethau Dydd - Pobl Hyn, Adolygu Gwasanaeth Gofal Dydd Anabledd Dysgu, Effeithlonrwydd Lleoliadau Maeth ac Ail-fodelu gwasanaeth cefnogol i blant a theuluoedd.

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelir bod enghreifftiau o ymarfer da oddi fewn rheolaeth y cynlluniau arbedion. Wrth edrych ar y sampl o gynlluniau gwelwyd fod amrywiad gyda'r dull oedd y cynlluniau arbedion hyn yn cael eu rheoli. Fodd bynnag gwelwyd tystiolaeth fod yr holl gynlluniau arbedion yn cael ei rheoli mewn un man gan y Rheolwr Adnoddau Ariannol. Gwelwyd fod y Rheolwr Adnoddau Ariannol yn paratoi adroddiadau cynnydd ac yn cadw taenlen sydd yn dangos os yw'r cynlluniau ar y trywydd cywir i gyflawni'r cyfanswm arbedion. Gwelwyd fod cynlluniau mewn lle ar gyfer ceisio cyflawni y targed arbedion ar gyfer yr holl gynlluniau yn y sampl. Gwelwyd tystiolaeth o daenlen cyllideb 2012-13 Adran Tai a Gwasanaethau Cymdeithasol fod y targedau arbedion sydd yn gobeithio cael ei cyflawni yn 2012-13 wedi eu hadlewyrchu yng nghyllideb y flwyddyn. Wrth archwilio sampl o gynlluniau, gwelwyd fod un o'r cynlluniau hyn wedi dilyn y Llawlyfr Rheoli Prosiectau er nad oes disgwyliad i ganlyn hwn, a gwelwyd fod y cynllun arbedion hwn wedi ei strwythuro yn glir o ganlyniad i hyn. Gwelwyd bod rhai o faterion rheolaeth y cynlluniau angen sylw pellach, sef sicrhau bod risgiau'r cynlluniau yn cael eu hadnabod a bod strwythur clir yn cael ei baratoi ar gyfer y cynllun. Oherwydd hyn, dylid cymryd camau priodol i gryfhau'r trefniadau o fewn y maes a archwiliwyd.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol ym mhriodoldeb gwireddu arbedion gan fod rheolaethau mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Buasai'n ymarfer da i baratoi briff ar gyfer y cynlluniau arbedion er mwyn nodi yn ysgrifenedig sgôp a strwythur a rhoi ffocws i'r cynllun.**
- **Buasai'n ymarfer da i baratoi cynllun busnes ar gyfer y cynlluniau arbedion mewn ffurf siart Gantt er mwyn nodi yn glir y tasgau a llinellau amser cysylltiedig a sut mae amcanion y prosiect yn mynd i gael eu cyflawni.**
- **Dylid paratoi cofrestr risg ar gyfer yr holl gynlluniau arbedion, er mwyn nodi yr holl risgiau a bygythiadau a all rwystro y cynllun arbedion rhag llwyddo. Mae'n bwysig adnabod y risgiau a rhoi cynlluniau mewn lle er mwyn lliniaru y risgiau hyn.**
- **Awgrymir dylid paratoi log gwersi a ddysgwyd ar gyfer yr holl gynlluniau arbedion er mwyn nodi unrhyw beth aeth o'i le yn y cynllun neu unrhyw beth o bwys sydd wedi codi yn ystod y cynllun fel bod yr un camgymeriadau ddim yn cael ei hailadrodd yn y dyfodol.**

MESURAU PERFFORMIAD GWASANAETHAU CYMDEITHASOL - CYWIRDEB DATA CRAIDD

Gwasanaethau Cymdeithasol

Bwriad yr Archwiliad

Sicrhau bod trefniadau, prosesau a systemau cywir a phriodol yn eu lle gan yr Uned Perfformiad a Data Adran Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer casglu data a gwybodaeth y gellir ei fesur er mwyn rheoli a monitro perfformiad.

Cwmpas yr Archwiliad

Sicrhau cywirdeb mesuryddion perfformiad yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, Tai a Hamdden drwy ddedol sampl dangosyddion 2011/12 a rhai newydd yn y dyfodol.

Prif Ddarganfyddiadau

Darganfuwyd rhai enghreifftiau o ymarfer da oddi fewn yr Uned Perfformiad a Data ar y maes cywirdeb data. Gwelir bod cynnydd yn y rheolaethau ar gyfer casglu data ar gyfer maes plant yn benodol a gwelir ei bod ar y blaen i faes Oedolion. Fodd bynnag, wrth edrych ar y ddau faes gwelir bod angen cadw ychydig mwy o dystiolaeth a chofnod ar gyfer rhai mesuryddion, symud ymlaen i roi'r wybodaeth ar un system a rhoi adborth i swyddogion perthnasol i gael cadarnhad o gywirdeb data. Oherwydd hyn, dylid cymryd y camau priodol i gryfhau'r trefniadau o fewn y maes a archwiliwyd.

Barn yr Archwiliad

(C) Barn yr Archwiliad yw na ellir datgan sicrwydd o briodoldeb cywirdeb data ar gyfer Mesuryddion Perfformiad Gwasanaethau Cymdeithasol gan na ellir dibynnu ar y rheolaethau mewn lle, ond ni ddarganfuwyd colledion / twyll yn deillio o'r gwendidau rheolaeth. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- Dylid ystyried anfon diffiniadau a chanllawiau cenedlaethol, neu'r linc perthnasol, i bob swyddog sy'n gyfrifol am fewnbynnu'r data / gasglu'r data, a chadw cofnod o bwy sydd wedi eu derbyn.
- Dylid dilyn fyny ceisiadau sydd wedi eu gwneud i fynychu cyrsiau / hyfforddiant gyda'r Uned Ddata Cymru er mwyn ceisio sicrhau hyfforddiant arbenigol i alluogi swyddogion i gyflawni eu gwaith yn fwy effeithiol.
- Dylid sicrhau bod gymaint â phosib o dystiolaeth yn cael ei gasglu sy'n cadarnhau cywirdeb y data a dderbyniwyd ar gyfer y mesuryddion perfformiad.
- Dylai'r adran wneud pob ymdrech i gael yr holl wybodaeth am y cleientiaid mewn un man (e.e. RAISE), lle mae hynny'n bosibl, a bod yr wybodaeth yma'n cael ei wirio am gywirdeb, fydd yn sicrhau bod yr adroddiadau oddi ar y system yn rhoi'r wybodaeth cywir i'r mesuryddion perfformiad.
- Dylid cadw cofnod o unrhyw wybodaeth sydd wedi cael ei herio fel cadarnhad ei fod yn gywir a dibynadwy.
- Dylid sicrhau bod yr wybodaeth ar y cardiau record yn cael eu cadw'n gyfredol.

GLANHAU STRYDOEDD Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr Archwiliad oedd sicrhau bod strategaeth glanhau strydoedd a rhaglen waith wedi ei seilio ar ddeddfwriaethau perthnasol ac ymarfer da er mwyn sicrhau bod y gwasanaeth yn cyflawni eu hamcan o gadw Gwynedd yn daclus yn effeithiol.

Cwmpas yr Archwiliad

Llunnir yr adroddiad drwy sicrhau bod rheolaethau mewn lle i warantu bod y cytundeb yn cyfrannu'n effeithiol tuag at Strategaeth Gymunedol Gwynedd.

Prif Ddarganfyddiadau

Cynhaliwyd profion archwilio ar 19 o reolaethau mewnol. Dangosodd y profion fod rheolaethau mewnol da yn bodoli mewn 17 o'r rheolaethau hyn. Dengys fod mynegai glendid Gwynedd (mesur glanweithdra) wedi gwella yn gyson ers 2008/09, ac yn parhau i wella. Ar sail arolygon annibynnol Cadwch Gymru'n Daclus ar gyfer 2011-12, mynegai glendid Gwynedd oedd yr uchaf yng Nghymru ar 72%. Mae'r Uned Rheoli Gwastraff a Chomisiynu angen adolygu'r Cytundeb Glanhau Strydoedd i gyd fynd â'r Côd Ymarfer ar Sbwriel a Gwastraff a Chanllawiau Cysylltiedig 2007.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb yn nhrefniadau'r Unedau Rheoli Gwastraff a Chomisiynu a Gwaith Bwrdeistrefol ar gyfer cyflawni eu hamcanion o gadw Gwynedd yn daclus, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid adolygu'r Cytundeb Glanhau Strydoedd er mwyn sicrhau ei bod yn cydymffurfio a'r Côd Ymarfer ar Sbwriel a Gwastraff a Chanllawiau Cysylltiedig 2007.**
- **Dylai'r Uned Rheoli Gwastraff a Chomisiynu derbyn adroddiadau misol sydd yn amlygu cwynion sydd wedi eu dynodi fel parhau i fod yn agored.**
- **Dylai'r Uned Rheoli Gwastraff a Chomisiynu gysylltu gyda'r Uned Technoleg Gwybodaeth er mwyn trefnu i dderbyn adroddiadau misol fydd yn amlygu'r manau sydd angen sylw ac i'w cynorthwyo i gynllunio rhaglen gwaith ar gyfer yr ardaloedd hynny.**

GWEITHFEYDD - CYTUNDEB A55 Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad yw adolygu'r rheolaethau a'r trefniadau sydd mewn lle er mwyn sicrhau fod cytundeb Prosiect A55 sydd rhwng Cyngor Gwynedd a UK Highways A55 Ltd yn cael ei gweinyddu a'i chynnal mewn modd proffidiol ac yn unol â'r gytundeb.

Cwmpas yr Archwiliad

Edrych ar drefniadau o fewn y Prosiect A55 er mwyn sicrhau fod darpariaethau wedi eu gwneud er mwyn cynnal a chadw'r briffordd yn unol â'r cytundeb.

Prif Ddarganfyddiadau

Mae'r rheolaethau a'r trefniadau sydd mewn lle yn sicrhau fod cytundeb Prosiect A55 sydd rhwng Cyngor Gwynedd a UK Highways A55 Ltd yn cael ei gweinyddu a'i chynnal mewn modd proffidiol ac yn unol â'r cytundeb. Darganfuwyd enghreifftiau cryf o ymarfer da o fewn y prosiect A55. Gwelir hefyd bod cyd weithio a pherthynas dda rhwng y Cyngor a UK Highways Ltd. Mae "Operational Phase Project Health and Safety Plan" sydd yn benodol i'r Prosiect wedi ei diwygio yn ddiweddar.

Barn yr Archwiliad

(A) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd o briodoldeb yn nhrefniadau'r Cytundeb A55 gan y gellir dibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle, a'u bod wedi eu dilyn.

CYNLLUN GWYRIAD Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad hwn yw adolygu cofrestr risg Cynllun GwyriAD er mwyn gwirio ei bod yn gynhwysfawr ac yn cael ei chadw'n gyfredol drwy ei diweddarau yn rheolaidd er mwyn sicrhau fod holl risgiau'r cynllun wedi eu cynnwys. Sicrhau fod y gofrestr risg yn cael ei defnyddio fel canllaw ar gyfer gwneud penderfyniadau.

Cwmpas yr Archwiliad

Adolygu cynnwys y gofrestr risg er mwyn sicrhau ei bod yn gynhwysfawr ac yn cael ei chadw yn gyfredol. Sicrhau fod rheolaethau priodol yn eu lle ar gyfer y Cynllun GwyriAD er mwyn rheoli'r risgiau.

Prif Ddarganfyddiadau

Darganfuwyd fod Cofrestr Risg yn bodoli ar gyfer prosiect GwyriAD, a'i fod yn gynhwysfawr. Fodd bynnag mae angen sicrhau ei fod yn cael ei adolygu yn rheolaidd. Gwelwyd tystiolaeth fod y gofrestr wedi ei diweddarau yn ddiweddar. Gwelwyd fod trefn effeithlon mewn lle er mwyn nodi addasiadau ac ychwanegiadau sydd wedi eu gwneud i'r gofrestr risg. Darganfuwyd fod trefniadau cadarn mewn lle er mwyn trafod cynnydd y prosiect GwyriAD gyda chyfarfodydd Pwyllgor Cyswllt yn cael eu cynnal yn fisol. Wrth edrych ar sampl o'r risgiau sydd wedi eu cynnwys yn y gofrestr risg gwelwyd fod rheolaethau priodol wedi eu cymryd er mwyn ceisio diogelu rhag y risgiau hyn. Gwelwyd fod rhai risgiau yn y gofrestr angen eu haddasu ac oherwydd hyn dylid cymryd camau priodol i gryfhau'r rheolaethau sydd eisoes mewn lle gyda chofrestr risg Prosiect GwyriAD.

Barn yr Archwiliad

(B) Barn yr Archwiliad yw y gellir datgan sicrwydd rhannol o briodoldeb cofrestr risg Cynllun GwyriAD gan fod rheolaethau cadarn mewn lle, ond bod agweddau lle gellir tynhau ar rai trefniadau. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylai'r Rheolwr Prosiect sicrhau ei fod yn asesu'r Gofrestr Risg yn rheolaidd er mwyn sicrhau fod y gofrestr risg yn gyfredol. Dylid asesu'r gofrestr risg yn rheolaidd er mwyn sicrhau fod y risgiau wedi derbyn sgôr risg priodol a bod yr holl risgiau wedi eu cynnwys. Dylid sicrhau pan gaiff y gofrestr risg ddrafft ei gymeradwyo gan y tîm rheoli dylid diweddarau'r cofnod o newidiadau a wnaed i'r gofrestr er mwyn adlewyrchu'r newidiadau a wnaed.**
- **Awgrymir dylid cynnwys y risg fod y tywydd yn cael effaith anffafriol ar adeiladu'r cyfleuster yn y gofrestr risg ac adlewyrchu'r effaith posibl ar yr amserlen.**
- **Awgrymir dylid addasu'r sylwadau yn y golofn 'Actions' ar gyfer risg rhif 26 gan fod y lefel risg bellach wedi ei addasu yn dilyn adnewyddu'r gofrestr risg.**

TREFNIADAU TG I AELODAU Strategol a Gwella

Bwriad yr Archwiliad

Bwriad yr archwiliad oedd sicrhau bod trefniadau TG i aelodau yn cydymffurfio â'r hyn a gymeradwywyd gan Fwrdd y Cyngor ym mis Mawrth 2012. Sicrhau bod aelodau wedi derbyn cyfarwyddiadau a hyfforddiant o'r hyn sydd yn ddisgwyliedig gyda threfniadau TG y Cyngor a bod cytundeb mewn lle sy'n datgan bod aelodau yn derbyn polisiau defnydd TG Cyngor Gwynedd.

Cwmpas yr Archwiliad

Gwiriwyd yn yr archwiliad bod y trefniadau TG yn cydymffurfio â'r hyn a gymeradwywyd gan Fwrdd y Cyngor ym mis Mawrth 2012 gan ymholi pa gyfarwyddiadau a hyfforddiant mae aelodau'r Cyngor wedi ei dderbyn. Gwiriwyd os yw'r cyfarpar TG mae aelodau yn ei dderbyn yn ddigonol er mwyn cyflawni eu dyletswyddau a bod cytundeb mewn lle sy'n datgan bod aelodau yn derbyn perchnogaeth cyfarpar TG a'r polisiau sydd ynghlwm.

Prif Ddarganfyddiadau

Gwelwyd fod llawer o adnoddau wedi eu neilltuo i weithredu'r Cynllun TG uchelgeisiol ar gyfer Aelodau. Mae darpariaeth sylweddol ar gyfer hyfforddiant a chefnogaeth mewn lle ac mae'n amlwg fod swyddogion yn benderfynol i'r Cynllun fwrw ymlaen yn llwyddiannus.

Ar adeg yr archwiliad, nid oedd modd datgan fod holl amcanion y Cynllun am gael eu gwireddu gan nad yw'r cynllun newydd wedi ei weithredu'n llawn na'r trefniadau blaenorol wedi eu terfynu. Nid oes modd asesu arbediad arian mewn perthynas ag argraffu cofnodion gan nad yw'r trefniant o'u cynhyrchu wedi dod i ben. Ymddengys na fu trefn o gasglu a gwerthuso dyfynbrisiau o flaen llaw.

Mae'r asesiad o pa dechnoleg i fuddsoddi ynddo wedi ei seilio ar adolygiad gan awdurdod arall mewn ymdrech i beidio dyblygu gwaith ond mae agweddau, megis maint y sampl a aseswyd, yn cyfyngu ar ddefnyddioldeb yr asesiad hwnnw ar gyfer Cyngor Gwynedd.

Mae'n ymddangos fod canran uchel o Aelodau yn ymdrechu i fabwysiadu'r Cynllun newydd, ond mae rhai yn gyndyn i ddefnyddio e-bost y Cyngor ac eraill yn cael trafferth ymdopi â'r dechnoleg. Mae'r achosion yma am amharu ar allu'r Cyngor i gyrraedd ei amcanion ac am danseilio'r mesurau diogelwch y mae'r Cynllun yma yn ei gynnig. Mae'r Cynllun presennol yn cymryd lle cynllun blaenorol oedd wedi methu yn rhannol oherwydd diffyg cyfranogiad Aelodau ynddo. Mae angen i'r Cyngor asesu pam fod sefyllfa fel hyn yn codi a chymryd camau ymarferol i ymateb i unrhyw faterion neu ofidion fel nad yw'r Cynllun presennol yn methu.

Barn yr Archwiliad

(C) Barn yr Archwiliad yw na ellir datgan sicrwydd o briodoldeb yn nhrefniadau TG i aelodau gan na ellir dibynnu ar y rheolaethau mewn lle, ond ni ddarganfuwyd colledion / twyll yn deillio o'r gwendidau rheolaeth. Mae prif argymhellion yr adroddiad fel a ganlyn:

- **Dylid cynnal adolygiad i asesu pam nad yw unigolion yn barod i ddefnyddio'r technoleg y mae'r Cyngor yn ei fuddsoddi ynddo ar eu cyfer a chymryd camau i ymateb i unrhyw faterion a lleddfyr unrhyw bryderon er mwyn sicrhau nad yw'r Cynllun presennol, ac unrhyw gynlluniau dilynol yn methu.**
- **Dylid rhagweld achosion lle bydd archeb sylweddol o galedwedd neu feddalwedd TG er mwyn cyflawni gofynion cynllun penodol a chyflawni proses o gasglu dyfynbrisiau a sefydlu cytundeb gyda cyflenwyr ar ei gyfer.**